

จดหมายข่าว

เพื่อการเตือนภัย ด้านมาตรฐาน

ภายใต้โครงการสร้างระบบข้อมูล และองค์ความรู้ด้านมาตรฐาน
ระบบการจัดการและการเตือนภัย

“ISO 14064 และ ISO 14067” รากฐานธุรกิจไทย จาก Net Zero ไปสู่การลงมือทำจริง

ปีที่ 16 ฉบับที่ 149 เดือนเมษายน 2569

“มตช.9” ฤกษ์แจสำคัญสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนที่ยั่งยืน
จากความขัดแย้งและวิกฤตโลกสู่มาตรฐานสมัยใหม่

ISO 9001: 2026 จากการพัฒนาตามข้อกำหนด...สู่คุณค่าที่ยั่งยืน

ISSN 2228-9925

จดหมายข่าวเพื่อการเตือนภัยด้านมาตรฐาน

ภายใต้โครงการสร้างระบบข้อมูล และองค์ความรู้ด้านมาตรฐานระบบการจัดการและการเตือนภัย

กอง บก. ขอกล่าวสวัสดิ์ท่านผู้อ่าน “จดหมายข่าวเพื่อการเตือนภัยด้านมาตรฐาน” สำหรับบทความที่น่าสนใจประจำเดือนเมษายน 2569 ทีมงาน INTELLIGENCE UNIT ได้สรุปบทวิเคราะห์เรื่อง “มตช.9” ฤกษ์แจสำคัญสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนที่ยั่งยืน และจากความขัดแย้งและวิกฤตโลกสู่มาตรฐานสมัยใหม่ ในส่วน STANDARD WARNING ได้แก่ “ISO 14064 และ ISO 14067” รากฐานธุรกิจไทย จาก NET ZERO ไปสู่การลงมือทำจริง และ ISO 9001: 2026 จาก การปฏิบัติตามข้อกำหนด...สู่คุณค่าที่ยั่งยืน สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณดำเนินการโครงการสร้างระบบข้อมูลและองค์ความรู้ ด้านมาตรฐานระบบการจัดการ และการเตือนภัย หรือ Intelligence Unit

กอง บก.

“มตช.9” ฤกษ์แจสำคัญสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนที่ยั่งยืน

ทำความเข้าใจกับ มตช. 9 (TCAS 9)

มตช. 9 หรือมาตรฐานการตรวจสอบและรับรองแห่งชาติว่าด้วยหลักการที่การตรวจสอบย้อนกลับและการประเมินความสอดคล้องของส่วนผสมรีไซเคิลเป็นมาตรฐานที่ได้รับการออกแบบมาเพื่อให้ผู้ผลิตเรซินและผู้ผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกที่มีส่วนผสมจากพลาสติกรีไซเคิลหรือผู้เกี่ยวข้องนำไปใช้โดยมุ่งเน้นการพิสูจน์ที่ทำให้ทราบว่าพลาสติกที่ระบุว่าเป็นพลาสติกรีไซเคิลนั้น มีที่มาจากไปอย่างไร และมีสัดส่วนของเนื้อพลาสติกรีไซเคิล (Recycled Content) ตามที่กล่าวอ้างหรือไม่

ความสำคัญของการตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability)

การตรวจสอบย้อนกลับเป็นกระบวนการที่ช่วยให้สามารถติดตามเส้นทางของวัสดุพลาสติก ตั้งแต่จุดเริ่มต้นที่เป็นขยะหลังการบริโภค (Post-consumer) หรือขยะ

จากกระบวนการอุตสาหกรรม (Pre-consumer) ผ่านขั้นตอนการคัดแยก การบด การหลอม จนกลายมาเป็นเม็ดพลาสติกรีไซเคิลและผลิตภัณฑ์ใหม่ กระบวนการนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการป้องกันการ “ฟอกเขียว” (Green-washing) หรือการแอบอ้างว่าใช้พลาสติกรีไซเคิลทั้งที่ไม่ได้ใช้จริง การมีระบบตรวจสอบย้อนกลับที่เข้มงวดช่วยสร้างความโปร่งใส (Transparency) ให้กับคู่ค้าและผู้บริโภค ทำให้มั่นใจได้ว่าทุกหน่วยของผลิตภัณฑ์มีหลักฐานเชิงประจักษ์รองรับเส้นทางการเดินทางของวัตถุดิบอย่างชัดเจน

การประเมินส่วนผสมรีไซเคิล (Recycled Content Assessment)

หนึ่งในประเด็นท้าทายที่สุดของเศรษฐกิจหมุนเวียนคือการวัดปริมาณส่วนผสมรีไซเคิลอย่างแม่นยำ เพื่อรับมือกับความท้าทายดังกล่าว มาตรฐาน มตช. 9 2565 จึงกำหนดแนวทางการประเมินที่ครอบคลุม ทั้งการใช้หลักการสมดุลมวล (Mass Balance Approach) และการแยกส่วนทางกายภาพ (Physical Segregation) เพื่อตรวจสอบย้อนกลับและประเมินส่วนผสมรีไซเคิลในผลิตภัณฑ์พลาสติกอย่างมีระบบ ดังต่อไปนี้

1. การควบคุม Chain of Custody เป็นการควบคุมเอกสารและข้อมูลในทุกทอดของการส่งต่อวัสดุ เพื่อให้ยอดรวมของพลาสติกที่เข้าสู่ระบบสอดคล้องกับยอดที่ผลิตออกมา

2. การทวนสอบการกล่าวอ้างทางสิ่งแวดล้อม มาตรฐานนี้ช่วยให้ผู้ผลิตสามารถระบุเปอร์เซ็นต์ของส่วนผสม

ปีที่ 16 ฉบับที่ 145 เดือนเมษายน 2569

Management System Certification Institute (Thailand): MASCI
1025, 11th 18th Floor, Yakult Building,
Phaholyothin Road, Phayathai, Phayathai, Bangkok
10400, Thailand
Tel. (+662) 617-1727-36 Fax. (+662) 617-1708
www.masci.or.th

รีไซเคิลบนหลากหลายผลิตภัณฑ์ได้อย่างมั่นใจ ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญที่ผู้บริโภคยุคใหม่ใช้ประกอบการตัดสินใจซื้อ **ประโยชน์ต่อภาคธุรกิจและสิ่งแวดล้อม** การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การตรวจสอบย้อนกลับตามแนวทาง มตช.9 ทำให้เกิดประโยชน์ดังต่อไปนี้

• **ด้านการตลาด** สร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน โดยเฉพาะในการส่งออกสินค้าไปยังกลุ่มประเทศที่มีกฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อมเข้มงวด เช่น สหภาพยุโรป (EU) ที่เริ่มมีการบังคับใช้กฎหมายด้านบรรจุภัณฑ์และขยะบรรจุภัณฑ์

• **ด้านความเชื่อมั่น** การได้รับการรับรองจากหน่วยงานตรวจประเมินที่เป็นกลางช่วยสร้างภาพลักษณ์องค์กรที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม

• **ด้านการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม** การส่งเสริมการใช้พลาสติกรีไซเคิลช่วยลดการพึ่งพาทรัพยากรใหม่ (Virgin Plastic) ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และลดปริมาณขยะที่จะไหลเข้าสู่หลุมฝังกลบหรือหลุมฝังกลบขยะ การขับเคลื่อนมาตรฐาน มตช. 9 คือก้าวสำคัญในการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานด้านคุณภาพของประเทศ (National Quality Infrastructure) เพื่อรองรับเป้าหมาย Net Zero และเส้นทางการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว

ที่มา:
<https://intelligence.masci.or.th/certified/%E0%B8%A1%E0%B8%95%E0%B8%8A-9-2565/>

จากความขัดแย้งและวิกฤตโลกสู่มาตรฐานสมัยใหม่

ในสถานการณ์บางอย่าง เช่น สงคราม วิกฤตด้านมนุษยธรรม หรือความท้าทายด้านโลจิสติกส์ระดับโลก ความผิดพลาดเพียงเล็กน้อยอาจส่งผลกระทบต่อระบบต่าง ๆ จึงขอชวนท่านมาสำรวจตัวอย่างของความขัดแย้งและวิกฤตระดับโลกที่เป็นแรงผลักดันให้เกิดการพัฒนา มาตรฐานที่สำคัญของโลกผ่าน 4 หัวข้อหลักดังต่อไปนี้

1. ต้นกำเนิด ISO 9001 จากคุณภาพของอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ไม่สม่ำเสมอ เรื้อรังถือเป็นกรณีคลาสสิกของวงการมาตรฐานเลยก็ว่าได้ ในช่วงศตวรรษที่ 20 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงและหลังสงครามโลกครั้งที่สอง กองทัพต้องเผชิญกับความท้าทายครั้งใหญ่ นั่นคือ คุณภาพของอุปกรณ์ที่ไม่สม่ำเสมอจากซัพพลายเออร์หลายราย ส่งผลเสียต่อการนำไปใช้งานจริงเนื่องจากผลิตภัณฑ์บางอย่างอิสระ โดยไม่มีการควบคุมคุณภาพที่สม่ำเสมอโดยมีจุดเปลี่ยนคือ มาตรฐานการจัดซื้อจัดจ้างทางการแพทย์ยุคแรก เช่น MIL-Q-9858 และมาตรฐาน NATO AQAP ในภายหลัง กำหนดให้ซัพพลายเออร์ต้องแสดงให้เห็นถึงกระบวนการผลิตที่มีการควบคุม แนวคิดเหล่านี้ต่อมาได้ส่งผลต่อมาตรฐาน BS 5750 ของอังกฤษซึ่งกลายเป็นพื้นฐานของมาตรฐาน ISO 9001 หรือระบบการจัดการคุณภาพที่เราใช้ในทุกอุตสาหกรรมเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพที่สม่ำเสมอ นั่นเอง

2. มาตรฐานการขนส่ง (Intermodal Shipping Container) ในการทำสงครามในดินแดนห่างไกลอย่างตะวันออกกลาง สิ่งที่ทำนายที่สุดคือ ระบบโลจิสติกส์หรือการขนส่งยุคไฮโปเทติกและเสบียงจำนวนมหาศาลข้ามทวีปซึ่งจำเป็นต้องมีความรวดเร็วและเป็นระบบโดยมีความจำเป็นคือ นวัตกรรมด้านการขนส่งทางเรือเชิงพาณิชย์ในช่วงทศวรรษ 1950 ซึ่งนำไปสู่การใช้ตู้คอนเทนเนอร์ และต่อมาได้รับการนำไปใช้ในกองทัพเนื่องจากช่วย

ปรับปรุงประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์ได้อย่างมาก ผลลัพธ์ที่ตามมาคือ ปัจจุบันเรามีมาตรฐาน ISO 668 และชุดมาตรฐาน ISO 1496 ที่กำหนดขนาดและโครงสร้างตู้คอนเทนเนอร์ทั่วโลกซึ่งทำให้เศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศเติบโตอย่างมหาศาลจากการขนส่งที่ราคาถูกลงและรวดเร็วขึ้น 3. “GPS” จากระบบนำทางด้านทหารสู่โครงสร้างพื้นฐานระดับโลก ในการปฏิบัติการทางทหารที่ดำเนินการไกลจากฐานทัพหลัก หนึ่งในความท้าทายที่ยิ่งใหญ่ที่สุดคือ โลจิสติกส์การขนส่งอุปกรณ์และเสบียงจำนวนมหาศาลข้ามทวีป เช่น สงครามกลางทะเลทราย ภูมิภาคทะเลทรายอันกว้างใหญ่ไพศาลที่มีจุดสังเกตทางธรรมชาติเพียงเล็กน้อย ทำให้การนำทางที่แม่นยำจึงเป็นไปได้ยากมาก ดังนั้น เพื่อประสานงานการเคลื่อนไหวของกองกำลังและระบุตำแหน่งของกึ่งฝ่ายตนเองและฝ่ายตรงข้าม กองทัพจึงต้องการระบบระบุตำแหน่งด้วยดาวเทียมที่มีความแม่นยำสูง ส่วนการใช้งานในภาคพลเรือนทั่วโลก หลังจากพิสูจน์ประสิทธิภาพในปฏิบัติการทางทหารแล้ว สหรัฐฯ ได้ค่อยๆ เปิดให้พลเรือนใช้ GPS และปัจจุบัน GPS ได้กลายเป็นโครงสร้างพื้นฐานการนำทางระดับโลกที่สำคัญซึ่งบูรณาการเข้ากับเทคโนโลยีในชีวิตประจำวันมากมาย รวมถึงแอปพลิเคชันการนำทาง เช่น Google Maps ระบบนำทางการบิน การขนส่งทางทะเล โลจิสติกส์ และการรับมือภัยพิบัติ

4. มาตรฐาน Sphere หรือกฎบัตรด้านมนุษยธรรม (Humanitarian Charter) จากมุมมองด้านมนุษยธรรม วิกฤตการณ์ด้านมนุษยธรรมครั้งใหญ่และเหตุฉุกเฉินด้านผู้ลี้ภัยได้นำไปสู่การพัฒนามาตรฐานสากลที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย ตัวอย่างที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ มาตรฐาน Sphere ซึ่งพัฒนาขึ้นผ่านโครงการ Sphere ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงปลายทศวรรษ 1990 หลังจากพบข้อบกพร่องร้ายแรงในการตอบสนองด้านมนุษยธรรมในช่วงวิกฤตการณ์ครั้งใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลังจากการฆ่า

ล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดาและการเคลื่อนย้ายผู้ลี้ภัยครั้งใหญ่ที่ตามมา องค์กรช่วยเหลือตระหนักว่า ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมมักไม่สอดคล้องกันและขาดการประสานงานที่ดี ดังนั้น โครงการฯ จึงได้พัฒนาชุดมาตรฐานขั้นต่ำเพื่อให้มั่นใจว่าผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติหรือความขัดแย้งจะได้รับความช่วยเหลืออย่างมีศักดิ์ศรีและตามสิทธิที่พึงได้รับ มาตรฐาน Sphere กำหนดข้อกำหนดขั้นต่ำด้านมนุษยธรรมที่สำคัญ เช่น การจัดหา น้ำ การสุขาภิบาล ความมั่นคงทางอาหาร ที่พักพิง และบริการด้านสุขภาพ เช่น มีการแนะนำว่าผู้คนที่อยู่ในสถานการณ์ฉุกเฉินควรเข้าถึงน้ำประมาณ 7.5-15 ลิตรต่อคนต่อวัน เพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ ยังมีแนวปฏิบัติด้านมนุษยธรรมระดับโลกซึ่งปัจจุบัน องค์กรพัฒนาเอกชน หน่วยงานขององค์การสหประชาชาติ และองค์กรด้านมนุษยธรรมทั่วโลกใช้มาตรฐานเหล่านี้เป็นแนวทางในการตอบสนองต่อภัยพิบัติ ความขัดแย้ง และวิกฤตผู้ลี้ภัยเพื่อให้มั่นใจได้ว่าความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจะได้รับการส่งมอบอย่างสม่ำเสมอและเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

แม้ว่าต้นกำเนิดของระบบเหล่านี้อาจมาจากสถานการณ์ที่ยากลำบากหรือโศกนาฏกรรม แต่ผลกระทบในระยะยาวคือการสร้างความไว้วางใจ ความปลอดภัย และประสิทธิภาพในสังคม ในแง่นี้ มาตรฐานจึงเป็นเครื่องมือที่ทรงพลังที่สุดอย่างหนึ่งของมนุษยชาติในการเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นความก้าวหน้าที่ยั่งยืน

- ที่มา:
- 1. <https://theiso9000group.com/quality-management-system-certification-home/iso-9000-a-brief-history/>
- 2. <https://chs-containergroup.com/us/iso-668/>

Standard Warning

ISO 14064 และ ISO 14067 รากฐานธุรกิจ ไทยจาก Net Zero ไปสู่การ ลงมือทำจริง

ปัจจุบัน แนวคิดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ หรือ Net Zero ได้ก้าวข้ามจากการเป็นเพียงกระแสด้านสิ่งแวดล้อมสู่การเป็นเงื่อนไขเชิงกลยุทธ์ของการดำเนินธุรกิจทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำหรับภาคธุรกิจไทยที่เป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่อุปทานระหว่างประเทศ การเปลี่ยนผ่านจากการประกาศเป้าหมายไปสู่การลงมือทำอย่างเป็นรูปธรรมจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง

อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อน Net Zero ให้เกิดผลจริง ต้องมีระบบการวัด รายงาน และทวนสอบที่น่าเชื่อถือซึ่งมาตรฐานสากลอย่างมาตรฐาน ISO 14064 และ ISO 14067 ถือเป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นระบบ และตรวจสอบได้

ISO 14064-1: จุดเริ่มต้นของการบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจกในระดับองค์กร

ISO 14064-1 เป็นมาตรฐานที่กำหนดหลักเกณฑ์สำหรับการคำนวณ (quantification) และรายงานการปล่อยและการกักเก็บก๊าซเรือนกระจกในระดับองค์กร ครอบคลุมการปล่อยใน Scope 1 Scope 2 และ (ตามความเหมาะสม) Scope 3 มาตรฐานนี้เปรียบเสมือนระบบบัญชีคาร์บอนที่ช่วยให้องค์กรสามารถระบุแหล่งกำเนิดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างเป็นระบบ จัดทำข้อมูลเชิงปริมาณที่ตรวจสอบย้อนกลับได้ และใช้ข้อมูลเพื่อวางแผนลดการปล่อยอย่างมีประสิทธิภาพ

เหตุผลที่ธุรกิจไทยควรให้ความสำคัญ

- การบริหารความเสี่ยงและต้นทุน การทราบแหล่งปล่อยหลักช่วยลดพลังงานและทรัพยากรได้ตรงจุด
- ความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือ สนับสนุนการเปิดเผยข้อมูลด้าน ESG ที่นักลงทุนและสถาบันการเงินให้ความสำคัญ
- การเตรียมความพร้อมด้านกฎระเบียบ รองรับแนวโน้มกฎหมายด้านสภาพภูมิอากาศทั้งในไทยและต่างประเทศ

“ISO 14064-2 และ ISO 14064-3” จากโครงการสู่ความน่าเชื่อถือ ในชุดมาตรฐานเดียวกันนี้ ISO 14064-2 มุ่งเน้นการประเมินผลการลดหรือกำจัด

ก๊าซเรือนกระจกในระดับโครงการ เช่น โครงการพลังงานหมุนเวียน ส่วน ISO 14064-3 กำหนดหลักเกณฑ์สำหรับการทวนสอบ (verification) และการตรวจสอบความใช้ได้ (validation) โดยบุคคลที่สาม กระบวนการทวนสอบนี้มีบทบาทสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นว่าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกรรายงานมีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ และสอดคล้องกับหลักสากล

ISO 14067 การวัดคาร์บอนฟุตพริ้นท์ในระดับผลิตภัณฑ์

ISO 14067 เป็นมาตรฐานที่ใช้สำหรับการคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของผลิตภัณฑ์ (Carbon Footprint of Products: CFP) โดยพิจารณาตลอดวัฏจักรชีวิต (Life Cycle Assessment: LCA) ตั้งแต่วัตถุดิบ การผลิต การขนส่ง การใช้งาน จนถึงการจัดการหลังการใช้งาน

ความสำคัญต่อธุรกิจไทย

- การเข้าถึงตลาดสากล แม้มาตรการอย่าง CBAM ของสหภาพยุโรปไม่ได้บังคับใช้ ISO 14067 โดยตรง แต่การมีข้อมูล CFP ที่จัดทำตามมาตรฐานสากลจะช่วยให้องค์กรสามารถจัดเตรียมข้อมูล “embedded emissions” ได้อย่างเป็นระบบ
- ความได้เปรียบทางการแข่งขัน การสื่อสารข้อมูลคาร์บอนของสินค้า ช่วยตอบโจทก์ผู้บริโภคและคู่ค้าที่ยึดหลักความยั่งยืน
- การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ช่วยระบุจุดที่ควรปรับปรุงในห่วงโซ่คุณค่า เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

“การทำงานร่วมกัน” จากข้อมูลระดับองค์กรสู่ระดับผลิตภัณฑ์

การนำ ISO 14064 และ ISO 14067 มาใช้ร่วมกัน ช่วยให้องค์กรเห็นภาพทั้งระดับมหภาค และระดับจุลภาค กล่าวคือ ISO 14064 ทำให้องค์กรเข้าใจภาพรวมการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ส่วน ISO 14067 ช่วยเจาะลึกว่าผลิตภัณฑ์หรือกระบวนการใดเป็นแหล่งปล่อยหลัก

ข้อมูลที่เชื่อมโยงกันนี้จะนำไปสู่การตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ เช่น การออกแบบผลิตภัณฑ์เชิงนิเวศ (Eco-design) การปรับปรุงกระบวนการผลิต การกำหนดเป้าหมายลดคาร์บอนที่สอดคล้องกับธุรกิจ

Net Zero จึงไม่ใช่เพียงเป้าหมายเชิงภาพลักษณ์ แต่เป็นความสามารถในการแข่งขันในระยะยาว มาตรฐาน ISO 14064 และ ISO 14067 มีบทบาทเป็นโครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูลที่จะช่วยให้องค์กรวัดผลได้จริงโดยแปลงแนวคิดสู่ตัวเลขที่ตรวจสอบได้ สื่อสารได้อย่างน่าเชื่อถือผ่านกระบวนการทวนสอบตามหลักสากล และขับเคลื่อนการลดคาร์บอนอย่างเป็นระบบโดยเชื่อมโยงระดับองค์กรและผลิตภัณฑ์

องค์กรที่สนใจขอรับบริการทวนสอบตามมาตรฐานดังกล่าวเพื่อวางรากฐานให้ธุรกิจเติบโตได้อย่างยั่งยืนสามารถติดต่อได้ที่ฝ่ายทวนสอบด้านความยั่งยืน Email: nuchanart@masci.or.th โทรศัพท์ 02-617-1727

ที่มา:

1. <https://www.masci.or.th/service/iso-14064-1-greenhouse-gases-part-1/>
2. <https://www.masci.or.th/service/iso-14067-iso-14067/>

ISO 9001 : 2026 จากการปฏิบัติ ตามข้อกำหนด...สู่ คุณค่าที่ยั่งยืน

มาตรฐาน ISO 9001 ฉบับใหม่ที่คาดว่าจะได้รับการประกาศในปี 2569 (ค.ศ.2026) ถือเป็นโอกาสสำหรับธุรกิจและองค์กรในการปรับปรุงระบบบริหารงานคุณภาพให้ก้าวไปไกลกว่าการปฏิบัติตามมาตรฐาน แล้วพร้อมที่จะก้าวต่อไปสู่การสร้างคุณค่าที่ยั่งยืน

หากย้อนกลับมาดูระบบคุณภาพขององค์กรหลายหน่วยงานอาจสังเกตเห็นสัญญาณเตือนถึงการดำเนินงานที่ทำได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นผลผลิตที่ต่ำกว่าความคาดหวัง เอกสารระบบคุณภาพที่ไม่ได้มีการนำไปใช้งานจริง หรือตัวชี้วัดไม่ตรงตามเป้าหมาย

ดังนั้น เพื่อแก้ไขและป้องกันปัญหาต่างๆ ที่องค์กรกำลังประสบอยู่ ช่วงเวลานี้จึงเป็นโอกาสดีในการใช้ประโยชน์จากเตรียมการสำหรับการเปลี่ยนผ่านจาก ISO 9001: 2015 ไปสู่ฉบับใหม่โดยสำรวจว่าองค์กรได้ทำอะไรไปแล้วบ้าง ต้องทำอะไรเพิ่มอย่างไร พยายามแก้ปัญหาค่าที่สะสมไว้ แล้วทำระบบให้ก้าวหน้าขึ้น มุ่งเน้นไปที่ผลลัพธ์ และสร้างการมีส่วนร่วม เมื่อมาตรฐานเป็นเครื่องมือในการทำให้ทุกคนทำงานร่วมกันได้ งานของทุกคนก็จะง่ายขึ้น และสามารถทำงานร่วมกันได้

สำหรับเป้าหมายของการปรับเปลี่ยนเข้าสู่มาตรฐานฉบับใหม่ ไม่ใช่แค่การผ่านการตรวจประเมินเท่านั้น แต่เป็นการสร้างระบบที่ดียิ่งขึ้นเพื่อใช้ขับเคลื่อนการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและสร้างผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องด้วย

ระบบคุณภาพกับความยืดหยุ่น
โลกในปี 2569 แตกต่างจากปี 2558 (ค.ศ.2015) อย่างสิ้นเชิง ความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในด้านเอไอและแรงกดดันที่เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศ เป็นเรื่องที่ใกล้ตัวเรามากๆ การแก้ไขที่กำลึงเกิดขึ้นนี้คาดหวังว่าจะช่วยให้องค์กรต่างๆ ไม่เพียงแต่รักษาระบบคุณภาพไว้ได้เท่านั้น แต่ยังสามารถสร้างความยืดหยุ่น (Resilience) ให้พร้อมรับมือความผันผวนต่างๆ ได้อีกด้วย

หัวใจสำคัญของการปรับเปลี่ยนครั้งนี้ คือการเปลี่ยนมุมมองจากการทำระบบเพื่อสวมมอบสินค้าเป็นการทำระบบเพื่อสร้างคุณค่าที่ยั่งยืน ธุรกิจและองค์กรที่มองเห็นโอกาสนี้จะใช้การปรับเปลี่ยนให้เป็นประโยชน์ด้วยการประสานกระบวนการที่ซับซ้อนเกินความจำเป็นหรือเอกสารที่สร้างภาระมากกว่าสร้างประโยชน์เพื่อให้บุคลากรมีเวลาไปทุ่มเทกับงานเชิงกลยุทธ์และการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ

แนวทาง 3 เรื่องที่มีส่วนช่วยปรับเปลี่ยนให้สำเร็จ เพื่อให้การเตรียมตัวมุ่งสู่ ISO 9001: 2026 เป็นไปอย่างราบรื่น ผู้บริหารและผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับ 3 เรื่อง ดังต่อไปนี้

- 1.การปรับปรุงให้เรียบง่ายแต่ได้ผล (Simplification with Impact) โดยไม่ยึดติดกับรูปแบบเอกสารที่ยุงยาก แต่ให้มุ่งเน้นที่ “ผลลัพธ์ของกระบวนการ” การปรับปรุงระบบรอบนี้ควรเป็นไปเพื่อตอบใจยกว่า “ทำอย่างไรให้งานเร็วขึ้น ผิดพลาดน้อยลง และกระบวนการต่างๆ เป็นที่เข้าใจอย่างชัดเจนทั่วทั้งองค์กร”
- 2.การบูรณาการมิติด้านความยั่งยืน (Integrating Sustainability) มาตรฐานใหม่มีแนวโน้มว่าจะเน้นย้ำถึงบทบาทขององค์กรต่อบริบทโลก รวมทั้งสนับสนุนแนวคิดด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (ESG) ผ่านการทำกับดูแล การควบคุมกระบวนการ และการมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งจะช่วยให้องค์กรได้รับความเชื่อมั่นจากคู่ค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระดับสากล

3.วัฒนธรรมคุณภาพที่เกิดจาก “คน” (Human-Centric Quality) ระบบฯเชิงแกร่งได้ต้องเกิดจากการมีส่วนร่วม หน้าที่ของผู้บริหารไม่ใช่เพียงแค่สั่งการ แต่คือการสื่อสารให้พนักงานทุกระดับเข้าใจว่าระบบใหม่นี้จะช่วยให้การทำงานของคุณดีขึ้นได้อย่างไร เมื่อคนทำงานรู้สึกเป็นเจ้าของระบบ การปรับปรุงอย่างต่อเนื่องก็จะเกิดขึ้นได้ง่าย ส่วนในรายละเอียดของการเตรียมพร้อม ท่านสามารถศึกษาได้จากเอกสาร “เตรียมตัวอย่างไรให้พร้อมสำหรับ ISO 9001: 2026” ของสถาบันรับรองมาตรฐานไอเอสไอ

การเตรียมตัวปรับเปลี่ยนระบบบริหารงานคุณภาพสู่ ISO 9001: 2026 อาจดูเหมือนความท้าทายครั้งใหญ่ แต่หากพิจารณาด้วยมุมมองของการเป็นผู้แสวงหาโอกาส นี่คือนช่วงเวลาที่ดีในการปรับเปลี่ยนและเชื่อมโยง (Reset & Realign) สิ่งต่างๆ ให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ขององค์กรแล้วเตรียมพร้อมก้าวสู่การสร้างคุณค่าที่ยั่งยืนต่อไป

สำหรับผู้บริหารและผู้บริหารที่กำลึงทุ่มเทร่างกายแรงใจอยู่ในขณะนี้ ขอให้มั่นใจว่าทุกย่างก้าวของการเตรียมตัวคือการวางรากฐานที่มั่นคงให้กับอนาคตขององค์กร มาตรฐานฉบับใหม่นี้จะทำหน้าที่เป็นเสมือนเข็มทิศนำทางองค์กรสู่ความสำเร็จที่ไม่ได้เป็นเพียงในรับรอง แต่เป็นระบบงานที่มีประสิทธิภาพ แข็งแกร่งและช่วยให้องค์กรเติบโตอย่างยั่งยืนในโลกยุคใหม่

ที่มา:

1. <https://www.iso.org/standard/88431.html>
2. <https://www.masci.or.th/get-ready-for-iso-90012026/>